

ΕΚΕ και Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) αποτελεί μια συστημική εταιρική φιλοσοφία, που κάθε μεγάλη ελληνική επιχείρηση ή όμιλος επιχειρήσεων άνω των 500 εργαζομένων, οφείλει να υιοθετήσει, καθώς η νέα Ευρωπαϊκή Οδηγία 2014/95/ΕΕ για υποχρεωτική δημοσίευση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων, έχει καταστεί εθνικό δίκαιο από 7/7/2016. Αναμένεται να διευκρινιστούν εντός 2017 από το Υπουργείου Οικονομίας & Ανάπτυξης, οι προθεσμίες κι ο τρόπος δημοσιότητας από τις υπόχρεες εταιρείες στο ΓΕΜΗ με ερμηνευτικές εγκυκλίους.

Της Γιάννας Παυλοπούλου

Στον Κοινωνικό Απολογισμό Διαχείρισης ή αλλιώς Έκθεση Βιωσιμότητας της εταιρείας, καταγράφονται και δημοσιοποιούνται τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία (εργασιακή, κοινωνική και περιβαλλοντική επίδοση και στοιχεία διαφάνειας κατά την εταιρική της διακυβέρνηση), ενώ στον ισολογισμό, η χρηματοοικονομική επίδοση της. Πρακτικά θα απαιτείται ενεργή δέσμευση του Διοικητικού Συμβουλίου, ενημερωμένο προσωπικό κι ειδική στελέχωση για τον

σχεδιασμό και την υλοποίηση της στρατηγικής, την σύνταξη του Κοινωνικού Απολογισμού και την δημοσιοποίηση του στο ΓΕΜΗ και το ευρύ κοινό. Το αρμόδιο τμήμα ΕΚΕ πρέπει να ξεκινήσει την καταγραφή στόχων και αποτελεσμάτων, ώστε η εταιρεία να είναι έτοιμη να εκδώσει Κοινωνικό Απολογισμό και για τους τρεις θεματικούς πυλώνες. Να προβεί δηλαδή σε συγκεκριμένη αρχική αποτύπωση (ακτινογραφία) της υπάρχουσας κατάστασης, στοχοθεσία, μέτρηση και καταγραφή αποτελεσμάτων, σύμφωνα με διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα ποιότητας και δείκτες βιωσιμότητας, με προαιρετική αξιολόγηση της ακρίβειας των μετρήσεων από έγκριτο φορέα επαλήθευσης.

Ο νόμος για την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και οι νέες ευκαιρίες

Ενδιαφέρον για τις εταιρείες παρουσιάζει κι ο νόμος 4430/2016 που ψηφίστηκε πρόσφατα, για την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, με στόχο την δημιουργία συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας και καινοτομίας, με έμφαση την βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Εξάλλου το άρθρο 12 του Συντάγματος ορίζει ότι: «Οι συνεταιρισμοί κάθε είδους αυτοδιοικούνται, προστατεύονται και εποπτεύονται από το κράτος, που είναι υποχρεωμένο να μεριμνά για την ανάπτυξή τους.»

Βάσει του νέου Νόμου, θα μπορούσαν ν' αναπτυχθούν μόνιμες συνεργασίες εμπορικών εταιρειών στα πλαίσια της κοινωνικής τους υπευθυνότητας με Κοι.Σ.Π.Ε., Κοιν.Σ.Επ, αστικούς συνεταιρισμούς ή συνεταιρισμούς εργαζομένων (επιλύοντας παράλληλα κρίσιμα εργασιακά προβλήματα) και να ωφεληθεί μακροπρόθεσμα η βιωσιμότητα όλων. Η προοπτική αναβάθμισης τέτοιων συμπράξεων σε Ενώσεις Φορέων Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων ή Ευρωπαϊκούς Συνεταιρισμούς αλλά και η πρακτική δυνατότητα οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις ειδικών ή ευάλωτων ομάδων, να εντάξουν νομικά πρόσωπα κατά το 1/3, ως μόνιμους εταίρους τους, αποτελούν εταιρικά σχήματα που οι νομικοί πρέπει να προτείνουν δυναμικά. Η ενδυνάμωση σχέσεων μεταξύ εταιρειών και κοινωνικών επιχειρήσεων θα μπορούσε να συμβάλλει στην αποφυγή ανταγωνισμού και την υγιή ανάπτυξη συνεργειών ακόμη και με μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που έχουν εγγενείς αδυναμίες στην ενσωμάτωση κοινωνικά υπεύθυνων δράσεων, λόγω περιορισμένων πόρων κι άλλων δυσκολιών.

Σκοπός του νόμου είναι η δημιουργία ενός πλαισίου εναλλακτικής οργάνωσης οικονομικών δραστηριοτήτων και η νομοθετική ρύθμιση των προϋποθέσεων σύστασης, λειτουργίας και διοικητικής εποπτείας των φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Ως «κοινωνική καινοτομία» ορίζεται η παραγωγή προϊόντων και η παροχή υπηρεσιών, οι οποίες αποσκοπούν στην ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών. Ως «βιώσιμη ανάπτυξη» ορίζονται οι οικονομικές δραστηριότητες, εμπορικές ή ανταλλακτικές, που προωθούν την αειφορία του περιβάλλοντος, την κοινωνική και οικονομική ισότητα, καθώς και την ισότητα των φύλων, αναπτύσσουν κοινά αγαθά και προωθούν τη διαγενεακή και πολυπολιτισμική συμφιλίωση των τοπικών κοινωνιών.

Οι Φορείς Αλληλέγγυας Οικονομίας που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να εντάσσονται σε εθνικά και διεθνή αναπτυξιακά προγράμματα στήριξης της επιχειρηματικότητας και σε προγράμματα του Ο.Α.Ε.Δ. για τη στήριξη της εργασίας. Οι

ΟΤΑ, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τα Ν.Π.Ι.Δ. ή φορείς Κυβέρνησης μπορεί να τους παραχωρούν τη χρήση κινητής και ακίνητης περιουσίας τους και μηχανημάτων. Δραστηριότητες συλλογικής ωφέλειας και καινοτομίας θα ήταν θεμιτό να απασχολούν νέους ή αρχηγούς μονογονικών οικογενειών ή μακροχρόνια ανέργους άνω των πενήντα ετών και να στοχεύουν π.χ. είτε σε εναλλακτικές μορφές δομών κοινωνικής πρόνοιας και υγείας ή στην μείωση της παραγωγής αποβλήτων και απορριμμάτων σε τοπικό επίπεδο, με συμμετοχή των πολιτών, μέσα από την επαναχρησιμοποίηση, αξιοποίηση, ανακύκλωση των αποβλήτων ή μέσα από τον επανασχεδιασμό του τρόπου παραγωγής και διανομής προϊόντων.

Παραδείγματα επωφελούς κοινωνικής επιχειρηματικότητας

Ο νόμος για την Αλληλέγγυα Οικονομία είναι επίκαιρος λόγω κρίσης και μπορεί ν' αποβεί κοινωνικά επωφελής. Η ναυτιλία, οι ιχθυοκαλλιέργειες, ο τουρισμός κι η πράσινη ενέργεια είναι οι τομείς που πρέπει να στραφεί εποικοδομητικά η κοινωνική επιχειρηματικότητα. Σε εποχές κρίσης οι κοινωνικές επιχειρήσεις είναι ευκαιρία να ξανανθίσουν, όπως συνέβη και στο παρελθόν... Σαν ιστορική ανασκόπηση, θα θυμίσω ότι κατά την Ελληνική Επανάσταση, οι Ναυτιλιακές Συνεργασίες στην Ύδρα, Κάσο, Σπέτσες & Ψαρά, ήταν Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί (π.χ. στις Σπέτσες 40 πλοία 136 συνεταιρείοι) όπου εργαζόμενοι ναυτικοί, δανειστές, ακόμη και χήρες-ορφανά ναυτικών συμμετείχαν στην πλοιοκτησία ως μεριδιούχοι, μαζί με τους караβοκύρηδες. Ορισμένα από τα πλοία των συνεταιριστικών επιχειρήσεων θυσιάστηκαν στον Απελευθερωτικό αγώνα. Στην ναυτιλία με επιτυχία εφαρμόζεται ο θεσμός της Αλληλέγγυας Επιχείρησης, όπου συνεταιριστικά σχήματα με Διοικούσες Επιτροπές των ίδιων των μελών-Εφοπλιστών συλλογικά εφαρμόζουν την τήρηση κανονισμών και διαδικασίες ασφάλειας κι εταιρικής διοίκησης, αλληλασφαλίζουν ή μέσω νηογνωμόνων επιθεωρούν την αξιοπλοΐα των πλοίων.

Επίσης θυμίζω ότι οι Οικοδομικοί Συνεταιρισμοί άνθισαν σε εποχή που η μετεμφυλιακή Ελλάδα ήταν οικονομικά αδύναμη, με κατακερματισμό των πολιτικών κομμάτων, μαστιζόμενη από αστυφιλία ή μετανάστευση. Τότε, αναδείχθηκαν πρωτοπόρες ηγεσίες που αφιλοκερδώς πρόσφεραν κοινωνικό έργο κι ως αυτόβουλοι ρυθμιστές, συνέβαλλαν στην διανομή με πολεοδομικό σχεδιασμό, πρώτων στεγαστικών κι παραθεριστικών κατοικιών. Οι συνεταιρισμοί κάλυψαν τότε άμεσες ανάγκες εργαζομένων, που χωρίς δάνεια αλλά με χαμηλές μηνιαίες δόσεις σε Συνεταιριστικό Ταμείο σε συνεργασία με τον εργοδότη τους, αγόραζαν συνεταιρικά μεγάλες εκτάσεις που τις διένειμαν σε ίσα μερίδια, δίκαια μέσω κληρώσεων. Είναι αναλογικά απαραίτητο να αναδειχθούν και να υποστηριχθούν αξιοκρατικά, βάσει αποδεδειγμένων διοικητικών προσόντων, εμπνευσμένες ηγεσίες που να αφοσιωθούν εθελοντικά σε κοινωνικές επιχειρήσεις.

Κρίνεται επίσης αναγκαία μια μελέτη για την αξιόπιστη εκτίμηση του βαθμού εμπιστοσύνης των καταναλωτών προς τις υπάρχουσες κοινωνικές επιχειρήσεις και τις κοινωνικές start-ups, βάσει δεικτών βιωσιμότητας. Ακόμη, θα μπορούσε να ερευνηθεί, ανά κλάδο, η δυναμική ανάπτυξης των κοινωνικών επιχειρήσεων (ως πιθανών εταίρων με σύμβαση έργου) σε σύμπραξη με εμπορικές εταιρείες που εφαρμόζουν πρακτικές ΕΚΕ και συντάσσουν Κοινωνικό Απολογισμό.

Συνεργασία εμπορικών εταιρειών με συνεταιριστικές επιχειρήσεις

Οι εμπορικές εταιρείες έχουν μια μεγάλη ευκαιρία στρατηγικής συνεργασίας με συνεταιριστικές επιχειρήσεις για την παραγωγή κοινωνικής και συλλογικής ωφέλειας. Οι εταιρείες που έχουν τμήματα εταιρικής υπευθυνότητας πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι δεν αρκεί πλέον να ρίχνουν «χρήμα στον ανεμιστήρα» (δηλαδή σε πολλά ΜΚΟ) σε περιόδους κρίσης, αλλά πρέπει να διοχετεύουν πόρους και τεχνογνωσία σε ομοειδείς κοινωνικούς εταίρους, δηλαδή «σε ανεμόμυλο», που να παράγει προϊόντα κι αποτελέσματα με διαχρονική και πραγματική εθνική αξία και συλλογική ωφέλεια!

Λίγα λόγια για την Γιάννα Παυλοπούλου

Η Γιάννα Παυλοπούλου είναι Διευθύνουσα Εταίρος του μη κερδοσκοπικού Ερευνητικού Ινστιτούτου CommonLawgic, νομοτεχνικής υποστήριξης αναπτυξιακών προτάσεων σε τομείς βιώσιμης ανάπτυξης ναυτιλίας & τουρισμού, αποδοτικής διαχείρισης ενέργειας, αποβλήτων κλπ. Συντόνισε εθελοντικά την σύσταση συνεταιρισμών και συνεργατικών συμπράξεων και μετέχει ενεργά σε πολλά ΜΚΟ και πανελλαδικές δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (ως μέλος της Κεντρικής Ομάδας Συντονισμού Εθελοντών Let's do it Greece).

Είναι νομικός (με πολυετή εμπειρία μάχιμης δικηγορίας) κι Υποψήφια Διδάκτορας ΕΜΠ (στον Τομέα Επιχειρησιακής Έρευνας, Οικονομικών Περιβ/ντος κι Αειφόρου Ανάπτυξης). Απέκτησε Post Graduate Diploma TRAIN MOS II on Maritime Sustainability (με επιχορήγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή), MSc. Shipping Management (JMU Liverpool) κι LL.M. Διεθνούς εμπορίου & κοινοπραξιών (Georgetown) με υποτροφία ως αριστούχος Νομικής Αθηνών. Έχει πιστοποιηθεί ως Sustainability Report Verifier on behalf of Lloyd's Register (2012), ως Αξιολογήτρια (Validator/Assessor) σε μοντέλα επιχειρηματικής αριστείας και βιωσιμότητας [GRI G4, AA1000, EFQM 2013 (R4E & C2E), EBEN και Investors in People] κι ως εσωτερικός Ελεγκτής σε ναυτιλιακά συστήματα ISO 9001, 14001, 50001, SEEMP, ISPS, ISM.